

метою діяльності НБУ є підтримання стабільності купівельної спроможності національної валюти, а важливим напрямком діяльності — максимальне наближення монетарної політики до стандартів ЄС через впровадження режиму інфляційного таргетування. Натомість де-факто головна увага приділяється курсовим орієнтирам (утриманню незмінною обмінної пропорції гривні з валютами інших країн), а масові інтервенції НБУ на валютному ринку виступають основним джерелом насичення економіки грошима. Як наслідок, роль офіційних ставок НБУ в цих умовах є обмеженою.

Звичайно, впровадженню ефективної моделі управління процентною політикою по кредитним операціям НБУ також заважає й надлишок ліквідності в банківській системі, що спостерігається останніми роками. Проте в разі відходу від моделі керованого плаваючого валютного курсу через запровадження відповідно вільно плаваючого, та перетворення на базовий канал емісії грошових коштів позичок НБУ з рефінансування, банки відчуватимуть потребу в останньому. Валютні інтервенції НБУ мають здійснюватись у такому разі лише у надзвичайних випадках, викликаних шокowymi обставинами. Поточна ж акумуляція НБУ надлишкової іноземної валюти в банківській системі може здійснюватись через використання її в якості забезпечення централізованих кредитів рефінансування.

Та, на жаль, для реалізації орієнтації на таргетування інфляції в Україні ще не створені відповідні загальноекономічні та правові умови. Крім того, впровадження такого режиму в умовах значної залежності економіки країни від зовнішнього сектору (в тому числі й від закордонних ринків МБК) нестиме значні ризики її розвитку, а тому має відбуватись разом із такими структурними змінами, як розвиток внутрішнього ринку та зменшення ступеня доларизації економіки.

УДК 336.77.01

А. А. Остренська,

аспірант кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Проблема економічного аналізу інвестиційної кредитоспроможності позичальника набуває особливе значення в процесі створення необхідних умов для реалізації планів динамічного

розвитку промисловості і досягнення стійких темпів зростання всієї економіки України.

Слід зазначити, що кредитоспроможність позичальника — це його комплексна правова і фінансова характеристика, яка представлена фінансовими і не фінансовими показниками, дозволяє оцінити можливості в майбутньому повністю і в строк, передбачений у кредитному договорі, розрахуватись по своїм борговим зобов'язанням перед кредиторами, а також визначити ступінь ризику банку при кредитуванні конкретного позичальника.

Інвестиційна кредитоспроможність підприємства — це можливість погашення інвестиційних кредитів у результаті успішної реалізації інвестиційного проекту. Основним ризиком реалізації інвестиційного проекту є проектний ризик (якість проекту). Він складається з технологічного, виробничого, маркетингового, валютного, політичного, регіонального й екологічного ризиків. Окрім аналізу проектного ризику банк аналізує поточну кредитоспроможність, яка дозволить банку визначити вплив поточного фінансового стану позичальника на ефективність інвестиційного проекту, який реалізується ним.

Досвід практичної реалізації інвестиційних проектів показує, що в сучасних умовах політико-економічної нестабільності на ефективність реалізації інвестиційних проектів та інвестиційну кредитоспроможність впливають також інші фактори. Останні не враховуються в методиках оцінки інвестиційної кредитоспроможності, які застосовують українські банки.

Проаналізуємо природу виникнення цих факторів і їх вплив на реалізацію інвестиційного проекту та інвестиційну кредитоспроможність позичальника.

Одним з важливих ризиків є ризик зловживання при імпорті товарів. По оцінкам спеціалістів приблизно 30—50 % ринку імпорту деяких товарів (наприклад, меблі) здійснюється по «сірим» схемам. Причина такого стану справ полягає у можливості отримання підприємцем надприбутку при порушенні правил митного оформлення імпортованих товарів.

Банк, який кредитує підприємця, який використовує «сіру» схему, бере на себе підвищений ризик. Якщо митна служба або СБУ розкриє вказану схему, то наслідки для підприємства будуть плачевні: карна справа та нарахування несплачених митних платежів з штрафами. Це паралізує роботу підприємства і веде його до банкрутства. Тому важливо, щоб робітники банку на етапі аналізу інвестиційної кредитоспроможності позичальника могли б відфільтровувати позичальників, які використовують такі схе-

ми. Можна пропонувати наступний алгоритм виявлення таких позичальників:

- 1) вимагати від позичальника надати оригінал контракту з іноземним партнером і всі митні декларації за останній рік;
- 2) вимагати звітку платежів та поставок між позичальником та іноземним партнером, завірену іноземним партнером та іноземним банком, який обслуговує іноземного партнера;
- 3) відіслати запит в іноземну кампанію від імені банку з проханням підтвердити акт звірки.

Наступним є ризик роботи з іноземним партнером. У науковій літературі цей ризик розглядається як діловий ризик (ризик надійності постачальника). Проте, надійність іноземного постачальника має свої особливості. По-перше, в міжнародних контрактах суперечки між сторонами вирішуються в міжнародних судах (що є тривалим і дорогим). Якщо поставка імпортованих комплектуючих зірвана, то це ставить під загрозу реалізацію всього інвестиційного проекту. Тому важливим показником надійності партнера є умови поставки (передплата, оплата після поставки). По-друге, іноді іноземні партнери пропонують заключати договір не з фабрикою виробником, а з фірмою-посередником, яка зареєстрована в офшорній зоні. Це збільшує ризик поставки. Третьою особливістю роботи з іноземною фірмою є факт того, хто здійснює доставку товару. Якщо оформлення експорту здійснювалось не вірно (за оформлення відповідав одержувач), то втрачене ПДВ постачальник може вимагати від одержувача товарів. Це є додатковим ризиком.

Таким чином, для оцінки ризику роботу з іноземним партнером можна використовувати наступний критерій:

- 1) строк існування іноземного партнера;
- 2) строк співробітництва з іноземним партнером;
- 3) умови поставки;
- 4) можливість заміни іноземних матеріалів на аналогічні на внутрішньому ринку;
- 5) відповідальність за оформлення документів на митниці.

Кредитування підприємств, працюючих з іноземними партнерами, які зареєстровані в офшорній зоні, не бажано.

Загалом ми пропонуємо вдосконалити методику оцінки інвестиційної кредитоспроможності позичальника за такими напрямками:

—при розрахунку поточної кредитоспроможності не використовувати показник динаміки виручки;

—при розрахунку коефіцієнтів ліквідності використовувати значення простроченої дебіторської заборгованості з урахуванням коефіцієнтів дисконтування;

—враховувати ризик зловживання при імпорті товарів;

—враховувати ризик роботи з іноземним партнером;

—враховувати ризик проведення планової податкової перевірки;

—враховувати ризик зміни законодавства, який призводить до збільшення податкових платежів.

УДК-336.774.3

Н. А. Островська,

аспірант кафедри банківської справи,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

начальник Управління кредитування

ПАТ Комерційний банк «Глобус»

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНОГО МОНІТОРИНГУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

Інвестиційна діяльність здійснюється в умовах недостатньої інформації й різного роду факторів невизначеності, ступінь яких може варіюватися залежно від виду бізнесу або галузі по багатьом економічним показникам. Ми вважаємо слушною думку А. Б. Близняка, що невизначеність в інвестиційному проекті — це неповнота й непередбачена зміна інформації про внутрішнє або зовнішнє економічне середовищу, яке впливає на кінцеві результати проекту [2, с. 8].

Ми погоджуємося з точкою зору А. П. Харитонова, який вважає, що інвестиційному банківському кредитуванню найбільш властиві наступні основні ознаки:

- тривалий характер освоєння інвестиційних ресурсів;
- підвищений ризик, що пов'язаний з тривалим періодом окупності ресурсів;
- доцільність та ефективність інвестиційного проекту;
- створення нового або якісне змінення існуючого науково-виробничого потенціалу підприємства [5, с. 124].

У ході кредитного моніторингу кредитний працівник, після розподілу всіх видів ризиків по етапах проекту, проводить аналіз кожного. Ступінь глибини цього аналізу повинна залежати від